

Valituksenalainen päätös

Itä-Suomen aluehallintoviraston 14.9.2017 antama päätös nro 44/2017/2: Veden ottaminen Iso-Valkeisesta lumetuskäyttöön, vedenottolaitteiden rakentaminen sekä poikkeaminen lähteen ja noron luonnontilan vaarantamiskiellosta Antikkalanrinteen toisen laskettelurinteen rakentamiseksi, Kuopio.

Valittaja

Kuopion kaupunki
Kaupunkiympäristön palvelualue
Rakentamisen ja kunnossapidon palvelut
PL 1097
70111 Kuopio

Hankkeen vastuuhenkilönä on kaupungininsinööri Ismo Heikkinen, puh. 044 718 5656
ismo.heikkinen@kuopio.fi.

Asia

Veden ottaminen Iso-Valkeisesta lumetuskäyttöön ja vedenottolaitteiden rakentaminen. Itä-Suomen aluehallintovirasto on hylännyt hakemuksen veden oton ja siihen liittyvien rakenteiden osalta, jossa hakijana on Kuopion kaupunki. Samassa päätöksessä Itä-Suomen aluehallintovirasto on myöntänyt luvan vesiluontotyyppien suojelusta poikkeamiseen, jossa hakijana on Huippupaikat Oy. Tämä valitus koskee vesitalousluparatkaisua.

Sovellettavat säännökset

Vesilaki 1 luku 2.2 §, 3 luku 4.1 §, 5 §, 6 §, 7 §

Luonnonsuojelulaki 1 §, 64a §

Vaatimukset

Kuopion kaupunki pyytää, että hallinto-oikeus kumoaa Itä-Suomen aluehallintoviraston tekemän päätöksen vesitalousluparatkaisun osalta ja palauttaa asian aluehallintovirastoon uudelleen käsiteltäväksi.

Hankkeen yleiskuvaus

Kuopion kaupunki kehittää Antikkalan hiihtokeskusta, joka käsittää Antikkalan laskettelurinteen sekä Ylä- ja Ala-Antikkalan latuverkoston. Antikkalan nykyiset laskettelurinnetoiminnot päättyivät kannattamattomina keväällä 2016. Taloudellisesti kannattava laskettelutoiminta edellyttää lumetusjärjestelmän rakentamista. Samalla lumetusjärjestelmällä on mahdollista tukea myös latuverkoston ylläpitoa. Lumetukseen käytettävä vesi otettaisiin hakemuksen mukaan pumppaamalla Iso-Valkeisen lammesta.

Vedenotto tapahtuu talvikuukausina, joten kesäaikaista vedenottoa ei tapahdu, eikä tällöin myöskään laskettelurinteeseen johdeta vettä kasvukauden aikana. Veden otto alkaa aikaisintaan marraskuussa ja myöhäisimmillään helmikuussa kestäen keskimäärin kaksi kuukautta vuodessa. Vedenottamislupaa haetaan 50 000 m³:lle vuodessa. Otettavasta vedestä puolet kohdistuisi vanhalle rinteelle, puolet uudelle rinteelle pois lukien se määrä, joka on varattu mahdolliseen latuverkoston ylläpitoon.

Nykyisen Antikkalanrinteen alueella on erityisesti suojeltavan viherhäiverusokkaan esiintymä, joka on ainoa Suomessa tunnettu kyseisen lajin esiintymispaikka. Viherhäiverusokas on löydetty Antikkalanrinteeltä kahdesta paikasta. Lisäksi rinteellä on vaarantuneiksi ja silmälläpidettäviksi luokiteltuja sienilajeja. Antikkalan laskettelurinne on ollut toiminnassa useita vuosikymmeniä. Laskette-

lurinteen ylläpito on luonut niittyelinympäristön, johon uhanalainen sienilaji on ilmestynyt, ja jossa sen esiintymiselle on suotuisat olosuhteet. Laskettelutoiminnan loppuminen kyseisessä rinteesä olisi uhka sienilajin elinympäristölle. Sama laskettelurinteen ylläpitämä suotuisa elinympäristö koskee muutakin arvokasta kasvistoa.

Yksityiskohtaiset vaatimukset ja perustelut

- 1) Itä-Suomen aluehallintovirasto on hylännyt päätöksen vesilain intressivertailun perusteella siten, että yleiselle edulle aiheutuvina haittoina on pidetty sienilajiston elinympäristölle aiheutuvia vaikutuksia sekä muuta arvokasta kasvistoa. Arvokas kasvisto ei sijaitse vesistössä, johon vedenotto tai vedenottorakenteiden rakentaminen kohdistuu, vaan kauempana laskettelurinteesä, johon tuotetaan lunta otetusta vedestä. Aluehallintovirasto on kuitenkin katsonut, että vesitaloushankkeessa otettavan veden käytön mahdolliset seuraukset tulee huomioida intressivertailussa.

Hakijan näkemyksen mukaan vesilain lupaharkinnan intressivertailua ei voi soveltaa niin laajasti, että otettaisiin vesitaloushankkeessa huomioon otettavan veden käytöstä veden sisältämien ravinteiden vuoksi lumetuksen jälkeen käyttökohteessa kasveille ja sienille aiheutuva mahdollinen haitta. Hakija on lähtenyt siitä, että intressivertailussa otetaan huomioon luonnonsuojelu yleisenä etuna siinä vesistössä, jossa vesitaloushanke tapahtuu, sekä kyseisen vesistön ranta-alueella. Lisäksi hakemuksessa on otettu huomioon alueet, joihin kohdistuu vedenottolaitteiden rakentamista.

Hakemuksen kohdassa 4.1.7 hakija on selvittänyt, että Iso-Valkeisen vesistössä ja ranta-alueella ei ole tiedossa uhanalaisia tai luontodirektiivin liitteessä II ja IV mainittuja lajeja. Lisäksi hakija on selvittänyt hakemuksen kohdassa 4.4.9 luonnoltaan arvokkaat lähialueet ja todennut, että vedenottorakenteiden rakentamisesta tai käytöstä ei aiheudu suoria vaikutuksia luonnonsuojelualueisiin, Natura 2000 -verkoston alueisiin tai muihin luonnoltaan arvokkaisiin alueisiin. Kohdassa 4.4.10 hakija on arvioinut, että hankkeesta ei voida ennakoita aiheutuvan luonnonsuojelulain vastaisia seurauksia.

Aluehallintovirasto on arvioinut hankkeesta aiheutuvat haitat laajemmin kuin hakijan käsityksen mukaan olisi vesilain perustelujen valossa tehtävä. Toisaalta aluehallintovirasto on pitäytynyt hankkeesta saatavien hyötyjen arvioinnissa varsin suppeassa näkemyksessä. Aluehallintoviraston näkemyksen mukaan hankkeen hyötynä on pidettävä rinne- ja hiihto-alueen käyttökauden pidentyminen ja laskettelumahdollisuuksien parantuminen Kuopion keskustan lähistöllä. Laskettelumahdollisuuksien paranemista ei kuitenkaan pidetä merkittävänä, koska Tahkon ja Kasurilan rinnekeskukset ovat suhteellisen lyhyen matkan päässä Kuopiosta.

Kuopion kaupungille Antikkalan rinnetoiminnan kehittäminen ei ole vain yksi yrityshanke tai yksi liikuntapaikka, vaan osa Puijon matkailu- ja virkistyspalvelujen kehittämisen kokonaisuutta. Puijon matkailun ja ulkoilu- ja virkistyspalvelujen kehittäminen on Kuopion kärkihankkeita, ja Antikkalan rinnekeskus olennainen osa Puijon palvelutarjontaa. Näin ollen hankkeesta saatavat hyödyt yleiselle edulle ovat suuremmat kuin yksittäisen laskettelurinteen sijainti ja etäisyys lähimpään korvaavaan rinteeseen.

Mikäli hankkeen aiheuttamia haittoja arvioidaan yleistä käytäntöä laajemmin, tulisi hankkeesta yleiselle ja yksityiselle edulle koituvia hyötyjäkin arvioida vähintään todellisuutta vastaavasti, eikä rajoittaa hyötyjen arviointia pelkkään lähiliikuntapaikkamerkitykseen.

Kuopion kaupunki pyytää hallinto-oikeutta arvioimaan, onko Itä-Suomen Aluehallintovirasto soveltanut vesilain lupaharkinnan intressivertailua liian laajasti ja tämän seurauksena hylännyt luvan sellaisella perusteella (otettavan veden sisältämien ravinteiden mah-

dollinen vaikutus uhanalaisen sienilajin esiintymään laskettelurinteessä), joka ei vesilain mukaisesti kuuluisi lupaharkinnan intressivertailuun.

- 2) Aluehallintoviraston lupaharkinnan intressivertailussa yleiselle edulle aiheutuvina menetyksinä on lueteltu hankkeen yhteydessä toiminnan sijoittuminen (uusi rinnealue) ja alueen lumettamisesta luonnonarvoihin kohdistuvat suorat (mm. norojen ja tihkupinnan luonnon-tilan muutos) ja välilliset (mm. monipuolisen ja arvokkaan sienilajiston elinympäristöolosuhteiden muutos) vaikutukset, joita voidaan pitää merkittävinä.

Uuden rinnealueen sijoittuminen ei ole seurausta haetun luvan mukaisesta vesitaloushankkeesta. Se ei siten voi olla vesitaloushankkeen intressivertailussa yleiselle edulle aiheutuva menetys. Uuden rinteiden avaamiseen ei tarvita aluehallintoviraston lupaa vesitalousasiassa. Uuden rinteiden avaamiseen liittyvät kysymykset on ratkaistu asiassa poikkeaminen lähteen ja noron luonnontilan vaarantamiskiellosta.

Samoin norojen ja tihkupinnan luonnontilan muutos eivät ole seurausta vesitaloushankkeesta. Nämä seuraukset aiheutuisivat uuden rinteiden avaamisen myötä, vaikka lupaa vedenottoon Iso-Valkeisesta ei myönnettäisi. Näin ollen norojen ja tihkupinnan luonnontilan muutos eivät voi olla vesitaloushankkeesta aiheutuvana menetyksenä intressivertailussa ja lupaharkinnassa mukana.

Kuopion kaupunki pyytää hallinto-oikeutta arvioimaan, onko Itä-Suomen Aluehallintovirasto perustanut lupaharkinnan intressivertailun myös sellaisiin yleiselle edulle aiheutuviin menetyksiin, jotka eivät ole seurausta haetun luvan mukaisesta vesitaloushankkeesta, ja näin ollen hylännyt luvan sellaisella perusteella, jonka ei olisi tullut kuulua intressivertailuun.

- 3) Aluehallintovirasto on käyttänyt ratkaisussaan oikeuslähteenä korkeimman hallinto-oikeuden vuosikirjaratkaisua KHO 2013:74. Oikeustapauksen käsittelyyn on lupaharkinnan selostuksessa käytetty lähes kokonainen sivu, josta voinee päätellä, että kyseisellä oikeuslähteellä on merkittävä arvo lupaharkinnassa.

Tässä KHO:n hämähäkkitalauksessa on kyse tieteele uuden lajin asemasta ympäristönsuojelulain mukaisessa lupaharkinnassa ja erityisesti siitä, voidaanko tieteele uusi laji ja sen elinympäristö ottaa lupaharkinnassa huomioon YSL 42.1 §:n 4 kohdan tarkoittamana erityisenä luonnonsuojelusuhteena. Kyseisessä tapauksessa hakijan ja lupaviranomaisen käsitykset erosivat siinä, voidaanko ympäristölupa hylätä tieteele uuden hämähäkkilajin esiintymän vuoksi luonnonsuojelullisin perustein. Korkein hallinto-oikeus hylkäsi luvanhakijan valituksen hylätystä ympäristöluvasta.

Nyt valituksenalaisessa Antikkalan tapauksessa on edellisestä hämähäkkitalauksesta poiketen luonnonsuojelullinen arvo kiistaton. Laskettelurinteessä esiintyvä uhanalainen viherhäiverusokas on luonnonsuojeluasetuksessa mainittu erityisesti suojeltava laji, minkä lisäksi rinteessä esiintyy muitakin luonnonsuojelullisesti arvokkaita lajeja. Antikkalan tapauksessa hakija ei edes kiistä sitä, etteikö toiminnan suunnittelussa ja toteutuksessa olisi huomioitava alueen luonnonsuojelulliset arvot. Tältä osin tapaukset ovat jo lähtökohdiltaan aivan erilaiset. Kuopion kaupunki on selvittänyt suunnitellun vesitaloushankkeen vaikutuksia alueen luonnonsuojelullisesti arvokkaisiin alueisiin erittäin laajasti, ja esittänyt suostumuksensa sekä ELY-keskuksen, että ympäristö- ja rakennuslautakunnan lausunnoissaan esittämiin lajien suojeluun tähtääviin toimenpiteisiin. Nämä toimenpiteet hakija on ottanut vastuulleen, ja tämä on jo kirjattu kaupungin ja rinneyrittäjän väliseen vuokrasopimukseen.

Hämähäkkitalauksessa alueelle haettiin lupaa uudelle toiminnalle, jonka vaikutukset hämähäkkilajin elinympäristölle olisivat olleet haitalliset. Valituksenalaisessa Antikkalan tapauksessa olennaista on se, että Antikkalan vanhassa laskettelurinteessä laskettelutoimintaa on harjoitettu jo useita vuosikymmeniä, ja nimenomaisesti laskettelurinteiden avoimena pitäminen on aiheuttanut uhanalaiselle viherhäiverusokalle suotuisan elinympäristön.

Laskettelutoiminnan loppuminen on välitön uhka elinympäristölle ja siten uhanalaisen lajin suojelutasolle. Haetun vesitaloushankkeen tarkoitus on taloudellisesti kannattavan laskettelurinnetoiminnan mahdollistaminen jatkossakin. Valituksenalaisessa tapauksessa ei siten ole KHO:n hämähäkkitaupauksen lailla kyse uudesta toiminnasta alueella, vaan jo kymmeniä vuosia jatkuneen toiminnan jatkumisesta.

Verrattavien tapauksen välillä olennaista on myös sovellettava lainsäädäntö. Hämähäkkitaupauksessa sovellettavana on ympäristönsuojelulaki. AVI on rinnastanut tämän vesilain mukaisessa lupaharkinnassa yleiselle edulle aiheutuvaan menetykseen. Hakijan käsityksen mukaan viitatussa lainkohdassa vesilaissa ja sen perusteluissa luonnonsuojelun huomioon ottamisella tarkoitetaan vesitaloushankkeen välittömiä vaikutuksia tässä tapauksessa Iso-Valkeinen lammessa, sen rannoilla tai vedenottorakenteiden sijoittamisalueilla. Näitä vaikutuksia hakija on selvittänyt laajasti, ja pyytänyt niistä myös ELY-keskuksen ennakkolausunnon koskien Natura 2000 -aluetta. Hakijan käsityksen mukaan vesilain lupaharkintaa ei voi rinnastaa näin suoraan ympäristönsuojelulain erityisen luonnonolosuhteen kanssa, jolloin KHO:n hämähäkkiratkaisu ei sellaisenaan olisi valituksenalaisen luvan lupaharkinnassa sovellettava normi.

Hämähäkkitaupauksessa KHO katsoi selvitetyn, että toiminnasta (louhinta- ja murskaushanke) aiheutuvat pölypäästöt huonontavat hämähäkkieläinlajien elinolosuhteita. Nyt valituksenalaisessa Antikkalan tapauksessa riidanalaista on se, aiheutuuko vesitaloushankkeesta sellaisia vaikutuksia, jotka huonontavat uhanalaisen lajin elinolosuhteita. Hakijan käsityksen mukaan elinolosuhteita huonontava vaikutus on olemassa oleva riski, joka ei välttämättä toteudu, vaikutusten toteutumisesta voidaan seurata erilaisin menetelmin ja mahdollisia seurauksia voidaan estää, rajoittaa ja korjata erilaisin toimenpitein. Tältäkin osin KHO:n hämähäkkitaupaus ei ole soveltamiskelpoinen Antikkalan tapauksessa.

Kuopion kaupunki pyytää hallinto-oikeutta arvioimaan, onko vuosikirjaratkaisu KHO 2013:74 soveltuva oikeuslähde valituksenalaisen päätöksen kielteisen luvan perustelemiseen.

- 4) Hankehakemuksen valmisteluvaiheessa on pidetty luonnonsuojeluviranomaisena toimiva Pohjois-Savon ELY-keskus tietoisena hankkeesta ja pyydetty tarvittavat lausunnot luonnonsuojeluun kohdistuvista vaikutuksista ELY-keskukselta. Hakija, Kuopion kaupunki, on pyytänyt ELY-keskukselta 17.1.2017 lausuntoa muun muassa seuraavaan asiaan: Onko vedenkäytöllä sellaisia vaikutuksia vanhan rinteen uhanalaisiin niittysieniin, jotka vaikuttaisivat vedenottoluvan myöntämiseen?

Hakija on pyytänyt ja toimittanut Aluehallintovirastolle Helsingin yliopiston sienityöryhmän lausunnon ja täydentävän lausunnon Puijon laskettelurinteessä esiintyvistä harvinaisista sienistä. Hakija on muun muassa tämän ja hakemuksen aiemmin mainittujen kohtien perusteella osoittanut selvittäneensä erittäin laajasti hankealueen luonnonolosuhteet ja hankkeen mahdolliset ympäristövaikutukset. Luonnonsuojeluviranomainen Pohjois-Savon ELY-keskus ei ole hakemuksesta antamassaan lausunnossa nähnyt estettä hankkeen toteutumiselle. ELY-keskus on lausunut sienten osalta seuraavaa: ”Sienityöryhmän lausunnon perusteella ELY-keskus katsoo, että Antikkalanrinteen lumetuksella *ei todennäköisesti ole merkittävää vaikutusta Antikkalan nykyisen rinteen sienistöön*. Lumetuksen vaikutuksia alueen niittysienilajistoon on kuitenkin tarpeen seurata.” ELY-keskus ei pidä merkittävien vaikutusten toteutumisesta todennäköisenä, ja katsoo sienilajiston seurannan olevan riittävä toimenpide. Hakija on ilmoittanut suostumuksensa seurantaan.

Hakijan käsityksen mukaan hankkeen vaikutusten arvioinnissa on käytetty parasta saatavilla olevaa asiantuntemusta pyytämällä lausunto mm. Helsingin yliopiston sienityöryhmältä, eikä annetuissa asiantuntijalausunnoissa ole esitetty hankkeen estämistä. Lausunnoissa on esitetty ainoastaan huoli riskistä, ja sen vuoksi esitetty lajiston seuranta toiminnan aikana.

Itä-Suomen aluehallintovirasto on katsonut, että yleiselle edulle aiheutuvina haittoina on pidettävä myös muuta arvokasta kasvistoa. Asiantuntijalausunnoissa näidenkään lajien esiintymistä ei ole pidetty luvan myöntämisen esteenä.

Pohjois-Savon ELY-keskus on antanut 22.4.2017 täydentävän lausunnon, jossa katsoo, että viherhäiverusokkaan rajauspäätös ei toisi lisäarvoa lajin suojelulle. ”Laji vaatii avointa kasvupaikkaa viihtyäkseen eli hoitotoimia. Kaupunki on esittänyt/luvannut järjestää hoidon niin, että paikka pysyy avoimena ja niiton avulla alennetaan niityn ravinnetasoa. Näin ollen viherhäiverusokas ja muutkin sienet voivat säilyä alueella jatkossakin”.

Kuopion kaupunki pyytää hallinto-oikeutta arvioimaan, onko Itä-Suomen Aluehallintoviraston arvio hankkeesta yleiselle edulle aiheutuvista menetyksistä perustunut luotettavalla tavalla asiantuntijalausuntoihin ja siten oikeuttanut luvan hylkäämiseen, vai olisiko asiantuntija- ja viranomaislausuntojen perusteella tullut myöntää lupa.

- 5) Aluehallintoviraston hylkäävä kanta lupahakemukseen perustuu merkittävältä osin sienityöryhmän täydentävään lausuntoon, jossa viitataan lumetuksen vaikutuksista kasvillisuuteen tehtyihin tutkimuksiin. Tutkimusten mukaan nitraattisuolojen käyttö aiheuttaa voimakasta kasvillisuuden rehevöitymistä. Mikäli typpi- ja fosforipitoisia aineita käytetään Antikkalan rinteiden lumetuksessa, aiheuttaa se rehevöitymistä, millä on selvä negatiivinen vaikutus näille niittysienille. Sienityöryhmä toteaa myös, että tällainen rehevöityminen muodostaa todellisen uhan harvinaisen sienilajiston taantumiseen, jopa katoamiseen. Tästä huolimatta sienityöryhmä ei ehdota hankkeen hylkäämistä, vaan lumetuksen vaikutusten seuraamista niittysienilajistoon ja havaittuihin negatiivisiin havaintoihin reagoimista.

Hakija on ilmoittanut, että Antikkalan rinteiden lumetuksessa ei käytetä mitään lisäaineita. Tutkimuksissa kyseessä ollut nitraattisuoloilla tai fosforipitoisilla lisäaineilla tapahtuvaa lumetusta ja sen seurauksia ei Antikkalan rinteeseen ole tulossa, eikä siten myöskään niistä aiheutuvaa rehevöitymistä.

Aluehallintovirasto kuitenkin katsoo, että vaikka lumetusveteen ei lisättäisi nitraattisuoloja, aiheuttaa järviveden käyttö ravinnelisyksiä, joiden vaikutuksia rinnealueen kasvistoon ja erityisesti sienilajistoon ei voida varmuudella ennakoida.

Iso-Valkeisesta on otettu vedenlaatu näytteitä vuosina 1977–2016. Vuosina 2000–2016 otettujen näytteiden perusteella Iso-Valkeisen vesi on humuksista, lievästi rehevää ja lievästi sameaa. Lammen tilan seurannan kannalta tärkeintä on seurata happipitoisuuksia. Syys-täyskierto tasoittaa lammen veden ravinnepitoisuudet, joten näytteet otetaan loppukesällä kerrostusajan lopulla ja kevättalvella, jolloin syvänteiden happipitoisuus on talven jäljiltä minimissään. Lumetusta ajatellen maaliskuun ravinnepitoisuudet ovat lähinnä marras-joulukuun vedenotto-olosuhteita. Iso-Valkeista kuormitti vuonna 2012 läheisen Pihjalarin-teen rakentaminen pintamaan fosforivalumana. Hapettaminen alkoi tämän jälkeen tammi-kuussa 2014, ja vesistö on lähtenyt tästä toipumaan ja sedimentin fosforinsitomiskyky on alkanut parantua. Vuodesta 2015 alkaen happipitoisuus on ollut alusvedessä erinomaisella tasolla.

Viimevuosien hapetusjaksolla tehtyjen vesianalyysien mukaan on todennäköistä, että lumetukseen otettavan veden kokonaisfosforipitoisuus on välillä 12–17 µg/l ja kokonaistyyppipitoisuus välillä 550–850 µg/l. Tammi-maaliskuussa fosforipitoisuus jään alla Iso-Valkeisen länsiosassa on pienempi kuin esim. Kallavedessä. Kuopion pienvesien hoito- ja kunnostusohjelman mukaan Iso-Valkeisen vesimassan keskimääräiset fosforipitoisuudet ovat niin alhaiset, ettei fosforin kemiallinen saostus ole ollut järkevää. Hakija on sitoutunut jatkamaan lammen hapettamista jatkossakin.

Vedenottamislupaa on haettu yhteensä 50 000 m³ otolle vuodessa. Vedenotto rakenteineen on hakemuksen kohdan 4.3.1 mukaan mitoitettu siten, että tarvittaessa voidaan lumetus ottaa käyttöön Ylä-Antikkalan latuverkostolla. Vuosittainen vedenottomäärä vaihtelee mm. sääolosuhteiden mukaan. Otettavasta vedestä puolet kohdistuisi vanhalle rinteelle, puolet uudelle rinteelle, pois lukien määrä, joka on mitoitettu latuverkostoa varten. Huippupaikat Oy:n toimittaman Multi Snowtech Oy:n tekemän laskelman mukaan vanhan rinteiden osalta keskimääräinen tarvittava vedenottomäärä olisi noin 10 200 m³ vuodessa.

Otettavan veden ravinnepitoisuuden ja vanhaan rinteeseen johdettavan vesimäärän perusteella voidaan laskemalla arvioida suuruusluokka ravinnemääristä, joita lumetuksen aikana johdetaan vanhaan laskettelurinteeseen. Aluehallintovirasto ei ole perustanut arviotaan yleiselle edulle aiheutuvasta haitasta minkäänlaiseen laskelmaan ravinnemääristä tai niiden suuruusluokasta.

Suuntaa-antava laskelma otettavan veden sisältämisestä typpi- ja fosforipitoisuuksista on esitetty Kuopion kaupungin ympäristöviranomaisen lausunnossa hakemuksesta. Laskelmassa ei ole ollut mahdollista arvioida, kuinka suuri osuus ravinteista todella päätyy kasvien käytettäväksi. Lumettaminen tapahtuu marras-helmikuun aikana, kasvukauden ulkopuolella. Otettu vesi muutetaan lumeksi, jolloin se ei imeydy maaperään kuten kasteluvesi kasvukauden aikana. Keväällä lumi sulaa kaltevassa rinteessä, ja suuri osa vedestä valuu alas ennen maan sulamista, jolloin merkittävä osa lumetukseen käytetyn veden sisältämisestä ravinteista ei ollenkaan päädy maaperään alueella, jossa uhanalaiset sienet esiintyvät.

Kuopion kaupunki pyytää hallinto-oikeutta arvioimaan, onko Itä-Suomen Aluehallintovirasto selvittänyt luvan hylkäämisen perusteena käyttämänsä mahdollisen haitan suuruutta riittävästi voidakseen hylätä luvan tämän haitan perusteella.

- 6) Aluehallintoviraston päätöksessä ei ole riittävästi selvitetty, toteutuuko luonnonsuojelulain 1 §:n 1 kohdan tavoite luonnon monimuotoisuuden ylläpitämisestä sekä 4 kohdan tavoite luonnontutkimuksen edistämisestä, mikäli laskettelutoiminnan loppuessa vaarannetaan uhanalaisen lajin suotuisan elinympäristön säilyminen. Viherhäiverusokkaan ainoa tunnettu esiintymispaikka Suomessa on Antikkalan laskettelurinteessä. Lisäksi rinteessä esiintyy muita harvinaisia niittysienilajeja, joten rinne on luonnontutkimuksen kannalta erittäin rikas. Laskettelutoiminta on vuosikymmenten ajan ylläpitänyt niittysienille suotuisia olosuhteita, muun muassa avointa niittyä. Aluehallintoviraston ratkaisun tulisi sisältää kokonaisuutena myös luonnonsuojelulain tavoitteelliseen päämäärään liittyvän tulkin osalta. Kielteisellä vesitalousluvalla voidaan aiheuttaa tilanne, jossa erityisesti suojeltavan viherhäiverusokkaan ja muiden harvinaisten niittysienilajien suotuisen elinolosuhteiden ylläpitäminen ei onnistu.

Hakijan mielestä aluehallintoviraston päätös on luonnonsuojelulain tavoitesäännösten vastainen, koska päätös saattaa vaarantaa erityisesti suojellun lajin säilymistä, eikä tällaista arviointia ole lupaharkinnassa tehty. Myöskään aluehallintovirasto ei ole osoittanut mitään selvityksiä, joissa olisi arvioitu kielteisen lupapäätöksen seurauksia erityisesti suojeltavan lajin säilymiseen. Näin ollen aluehallintoviraston päätös tulisi kumota hallintolain päätöksen perustelua koskevien säännösten perusteella.

Kuopion kaupunki pyytää hallinto-oikeutta arvioimaan, onko aluehallintovirasto hankkinut asian ratkaisemiseksi tarpeelliset tiedot ja selvitykset siten, kuin hallintolain 31 §:ssä edellytetään. Lisäksi Kuopion kaupunki pyytää arvioimaan, onko tältä osin aluehallintoviraston päätös perusteltu ilmoittamalla, mihin seikkoihin ja selvityksiin päätös perustuu hallintolain 45 §:ssä edellytetyllä tavalla.

- 7) Aluehallintovirasto on hylännyt Kuopion kaupungin hakemuksen kokonaisuudessaan. AVI katsoo päätöksessään, että hankkeesta saatava hyöty yleisille tai yksityisille eduille ei ole huomattava verrattuna siitä yleisille eduille koituviin menetyksiin. Näin ollen luvan myön-

tämisen edellytykset eivät täyty ja hakemus on hylättävä. Yleisille eduille koituvina menetyksinä on pidetty alueen lumettamisesta luonnonarvoihin kohdistuvia suoria ja välillisiä vaikutuksia, joita voidaan pitää merkittävänä. Aluehallintovirasto kuitenkin toteaa lupaharkinnassa, että ”toiminnasta Iso-Valkeiselle aiheutuvat rakennusaikaiset ja vedenotonaikaisen vaikutukset ovat vähäisiä, ja niistä aiheutuvia haittoja olisi mahdollista hallita lupamääräyksillä. Yleiselle edulle aiheutuvat menetykset muodostuvat Antikkalan rinnealueen laajentamisen suorista ja rinnealueen lumetuksen välillisistä vaikutuksista alueen luonnonarvoihin.”

Kuopion kaupunki huomauttaa uudelleen jo aiemmin mainitusta seikasta, että uuden rinnealueen avaaminen ei ole seurausta vedenottohankkeesta Iso-Valkeisesta. Rinnealueen laajeneminen ei siten voi olla peruste vesitaloushakemuksen hylkäämiselle.

Lumetuksen välillisten vaikutusten osalta aluehallintovirasto on esittänyt haittaa aiheutuvan ainoastaan vanhan rinteiden olemassa olevalle niittyluonnolle ja siellä esiintyvillä lajeilla. Tämä lumetuksen välillisten vaikutusten aiheuttama haitta ei koske uutta rinnettä eikä latuverkostoa, joille otettavaa vettä on myös hakemuksessa osoitettu käytettäväksi. Tältä osin päätös on kumottava ja sallittava vedenotto Iso-Valkeisesta niiden alueiden lumettamiseen, joilla ei esiinny erityisesti suojeltavaa viherhäiverusokasta. Aluehallintovirasto ei ole perustellut hallintolain 45 §:ssä edellytetyllä tavalla, miksi lupa on hylätty myös niiltä alueilta, joilla ei esiinny erityisesti suojeltavaa lajia.

Kuopion kaupunki vaatii päätöksen kumoamista riittämättömästi perusteltuna ja siten hallintolain 45 §:n vastaisena.

- 8) Hakemuksen perusteella on pyydetty lausunto muun muassa Kuopion kaupungin ympäristö- ja rakennuslautakunnalta. Lausunnossa lautakunta on arvioinut lumetuksessa käytettävän veden sisältämien ravinteiden suuruusluokkaa. Typen osalta lumetusveden sisältämä typen kokonaismäärä on verrattu ilman kautta taivaalta sadeveden mukana tulevaan typpimäärään. Lausunnossa on arvioitu, että typpikuormitus kaksinkertaistuisi luonnolliseen verrattuna. Suuruusluokka-arviossa ei ole otettu huomioon kaikkia vaikuttavia tekijöitä, kuten aiemmin mainittua lumen sulamisen myötä poistuvaa ravinnemäärää, joka ei todellisuudessa missään vaiheessa imeydy maaperään ja pääse kasvillisuuden käyttöön. Hakijan käsityksen mukaan järviveden rehevöittävä vaikutus on suuruusluokaltaan erittäin pieni, jos se on verrattavissa ilman kautta tulevaan luonnolliseen typpikuormaan. Rehevöittävä vaikutus olisi aivan eri kertaluokkaa, jos lumetuksessa käytettäisiin typpi- tai fosforipitoisia lisäaineita.

Ympäristö- ja rakennuslautakunnan lausunnossa on otettu kantaa myös sienityöryhmän ja ELY-keskuksen ehdottamaan sieniseurantaan, ja ehdotetaan täydentämään seurantaohjelmaa viljavuusanalyysillä, joilla voitaisiin seurata objektiivisesti mitattavaa ja seurattavaa tietoa maaperän ravinnetasoista. Lautakunta on esittänyt myös, että toiminnanharjoittaja veloitettaisiin niittämään rinne vuosittain kokonaisuudessaan ja ravinteiden poiston tehostamiseksi keräämään heinäjätteen pois alueelta.

Hakija on selityksessään lausunnon johdosta kertonut olevansa valmis tekemään tarvittavat kohtuulliset toimenpiteet alueella, muun muassa viljavuusnäytteet, niiton ja niittojätteen keräämisen sekä sieniseurannan. Hakijan ja Huippupaikat Oy:n väliseen vuokrasopimukseen on kirjattu, että kaupunki vastaa rinnealueella sijaitsevien harvinaisten lajien edellyttämistä niitto- ym. erityistoimenpiteistä.

Kuopion kaupunki pyytää hallinto-oikeutta arvioimaan, olisiko lupa tullut myöntää sillä perusteella, että hakija on suostunut toimenpiteisiin, joilla mahdollisen haitan syntymistä voidaan seurata ja reagoida kielteisiin muutoksiin jo alkuvaiheessa niin, että oletettu riski uhanalaisten sienien elinympäristön muuttumisesta ei pääse tapahtumaan. Näin ollen myöskään yleiselle edulle aiheutuvaa menetystä ei tapahdu.

Edellä esitetyn perusteella Kuopion kaupunki pyytää hallinto-oikeutta kumoamaan Itä-Suomen aluehallintoviraston päätöksen vesitalousluparatkaisun osalta ja palauttamaan asian aluehallintovirastoon uudelleen käsiteltäväksi.

Liitteet